

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 609/2014-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Ľudová 14, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Rybár, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 368/2012 z 29. júla 2013 o náhrade trov konania, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 368/2012 z 29. júla 2013 o náhrade trov konania p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 368/2012 z 29. júla 2013 vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Ludová 14, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2013 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 368/2012 z 29. júla 2013 o náhrade trov konania (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti, ako aj zo spisového materiálu na vec sa vzťahujúceho [vyžiadaného z Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“)] vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení povinného účastníkom exekučného konania oprávnenej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnená“), o vymoženie sumy 955,98 € s príslušenstvom vedeného okresným súdom pod sp. zn. 2 Er 234/2006.

Okresný súd uznesením sp. zn. 2 Er 234/2006 z 5. marca 2012 vyhlásil predmetnú exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. Na odvolanie oprávnenej Krajský súd

v Košiciach uznesením sp. zn. 6 CoE 59/2012 z 22. mája 2012 uznesenie okresného súdu potvrdil. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala oprávnená dovolanie a žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení k dovolaniu z 23. októbra 2012 najvyššiemu súdu navrhol, aby dovolanie oprávnenej „*v celom rozsahu ako nedôvodné zamietol a priznal povinnému náhradu trov konania*“. Súčasťou tohto vyjadrenia bola aj presná špecifikácia trov dovolacieho konania. Dovolací súd dovolanie oprávnenej napadnutým uznesením odmietol a návrh na prerušenie zamietol. Vo vzťahu k trovám konania uviedol, že v dovolacom konaní procesne úspešnému povinnému (sťažovateľovi) vzniklo právo na náhradu trov konania proti oprávnenému, ktorý úspech nemal. Dovolací súd však sťažovateľovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo „*nepodal návrh na priznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O. s. p.)*“.

Podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie najvyššieho súdu *vo výroku o trovách konania nie je v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces a predstavuje protiústavný zásah do jeho označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru. Je nesporné, že v dovolacom konaní mal sťažovateľ plný úspech a bol zastúpený právnym zástupcom, ktorý vykonal v intenciách vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)* dva úkony právnej služby, príprava a prevzatie vrátane 1. porady s klientom a podanie vo veci samej – vyjadrenie k dovolaniu oprávnenej, pričom náhradu trov dovolacieho konania si sťažovateľ uplatnil v predmetnom vyjadrení k dovolaniu a zároveň ich vo vyjadrení aj vyčíslil.

Sťažovateľ považuje výrok o nepriznaní trov dovolacieho konania za svojvoľný a arbitrárny, ktorý je v príkrom rozpore s relevantnou právnou úpravou a má za následok porušenie jeho v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru, a jeho odôvodnenie za ústavne nedostatočné.

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 07. 2013 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo/368/2012 porušené bolo.

2. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa v konaní vedenom pod sp. zn. Cdo/368/2012 prikazuje priznať povinnému náhradu trov odvolacieho konania.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume 300,- Eur..., ktoré mu je Najvyššieho súdu Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania vo výške 275,94 Eur na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Ludová 14, 040 11 Košice...“

Uznesením č. k. III. ÚS 609/2014-10 z 15. októbra 2014 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 368/2012 z 29. júla 2013 o náhrade trov konania (ďalej aj „napadnutý výrok uznesenia najvyššieho súdu“). Vo zvyšnej časti bola sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Najvyšší súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti v prípise č. k. KP 3/2014-43 z 21. januára 2015, v ktorom okrem iného uviedol, že „podľa § 243c O. s. p. pre konanie na dovolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom

prvého stupňa, pokiaľ nie je ustanovené niečo iné; ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 a § 95 však pre konanie na dovolacom súde neplatia.

Činnosť súdu nižšieho stupňa po podaní dovolania má povahu úkonov, ktoré majú prípravný charakter za účelom prejednaní veci dovolacím súdom. V širšom slova zmysle treba za úkony súdu prvého stupňa po podaní dovolania považovať nielen úkony vymedzené v § 241 ods. 3 a 4 O. s. p., ale aj ďalšiu činnosť, ktorá pre tento súd vyplýva z iných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Pri príprave dovolacieho konania preto súd prvého stupňa plní obdobnú funkciu, ako pri činnosti vo vzťahu k odvolaciemu súdu.

V danom prípade Okresný súd Spišská Nová Ves doručil dovolanie oprávneného (č. 1. 50), povinnému dňa 4. októbra 2012 (č. 1. 52) s výzvou, aby sa k podanému dovolaniu vyjadril, ak to považuje za potrebné. Súd prvého stupňa postupoval podľa § 214 ods. 3 veta druhá O. s. p. a na podanie vyjadrenia určil lehotu 10 dní. Táto lehota je tzv. lehotou sudcovskou, ktorú určil súd, nakoľko sám zákon takúto lehotu na vyjadrenie neurčuje.

Odpustenie následkov zmeškania sudcovskej lehoty podľa § 58 O. s. p. nie je možné, keďže zmenu sudcovskej lehoty možno dosiahnuť inak. Súdom určenú lehotu možno predĺžiť alebo zrušiť, potom prípadne určiť ďalšiu, aj kratšiu lehotu. Preto proti určeniu sudcovskej lehoty nemožno podať ani odvolanie podľa § 202 ods. 3 písm. a/ O. s. p. Nedodržanie sudcovskej lehoty má pre toho, komu je určená na vykonanie úkonu, nepriaznivé procesné dôsledky.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že povinný (sťažovateľ) podal k dovolaniu vyjadrenie v zastúpení obchodnou spoločnosťou JUDr. Peter Rybár. s. r. o... 23. októbra 2012 vo forme elektronického podania (č. 1. 61). Keďže výzva na vyjadrenie bola povinnému doručená dňa 4. októbra 2012, koniec lehoty pripadol na pondelok 15. októbra 2012 ako nasledujúci pracovný deň, nakoľko posledným dňom lehoty bola nedeľa 14. októbra 2012. Dotknuté vyjadrenie dovolateľa bolo preto podané po určenej lehote, z ktorého dôvodu dovolací súd na takéto oneskorene podané vyjadrenie neprihliadol stým, že napadnutým výrokom o trovách konania (ako ani ostatnými výrokmi), sťažovateľovi žiadna ujma spôsobená nebola.“.

Na základe uvedeného je preto najvyšší súd toho názoru, že „sťažnosťou napadnuté rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože dovolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia dovolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06)...“.

Označené vyjadrenie najvyššieho súdu ústavný súd zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnej zástupkyne sťažovateľa a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila, či trvá na tom, aby sa vo veci sťažovateľa konalo ústne pojednávanie. Právna zástupkyňa sťažovateľa netrvala na ústnom pojednávaní ústavného súdu, možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu avšak nevyužila.

Vzhľadom na súhlas právnej zástupkyne sťažovateľky a najvyššieho súdu s upustením od ústneho pojednávania ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa tvrdenia sťažovateľa najvyšší súd pochybil v tom, že jemu ako úspešnému účastníkovi dovolacieho konania nepriznal náhradu trov dovolacieho konania napriek tomu, že si náhradu trov uplatnil a trovy vyčíslil už vo svojom vyjadrení k dovolaniu z 23. októbra 2012. Dovolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že sťažovateľ „nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O. s. p.)“.

Podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 151 ods. 1 a 2 OSP o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčíslí, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 151 ods. 4 OSP ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd vyzve účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane.

Citované ustanovenia § 151 ods. 1, 2 a 4 OSP sú pre konajúci súd záväznými pravidlami upravujúcimi postup súdu pri rozhodovaní o trovách konania. Z tohto hľadiska ich možno chápať ako procesné garancie realizovateľnosti práva účastníka na náhradu trov konania, ktoré mu Občiansky súdny poriadok (§ 142 ods. 1 OSP) vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu priznáva.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, IV. ÚS 481/2013).

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že o náhrade trov konania rozhodol najvyšší súd podľa § 151 ods. 1 OSP s odôvodnením,

že úspešnému povinnému náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, keďže „*nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O. s. p.)*“.

Zo sťažnosti a súvisiaceho spisového materiálu ústavný súd zistil, že najvyšší súd prvým výrokom napadnutého uznesenia odmietol dovolanie oprávnenej. Sťažovateľ v procesnom postavení povinného mal teda v dovolacom konaní plný úspech. Z už citovaného znenia Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že sťažovateľ mal právo na náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Napriek tomu, že dovolací súd v odôvodnení výroku napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania uviedol, že ich sťažovateľovi nepriznal, pretože si ich náhradu neuplatnil, ústavný súd zistil, že sťažovateľ už vo vyjadrení k dovolaniu doručenému (elektronicky) okresnému súdu 23. októbra 2012 žiadal o priznanie náhrady trov dovolacieho konania, ktoré na poslednej strane vyjadrenia i podrobne vyčíslil. K predloženiu spisu okresného súdu sp. zn. 2 Er 234/06 najvyššiemu súdu došlo predkladacou správou z 22. novembra 2012, preto nie je dôvod pochybovať o skutočnosti, že pri rozhodovaní najvyššieho súdu o dovolaní (29. júla 2013) mal tento k dispozícii aj uvedené vyjadrenie.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený v odbornej literatúre, podľa ktorého aj stručná požiadavka účastníka konania, či už v žalobe alebo v priebehu konania „žiadam trovy“, predstavuje zatiaľ síce ešte nešpecifikovaný, ale predsa len relevantný návrh na priznanie náhrady trov konania. Z už citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že na to, aby sa priznala náhrada trov konania, treba navrhnuť spravidla pred rozhodnutím vo veci samej aj výrok o náhrade trov konania a predložiť vyčíslenie tejto náhrady, pretože bez vyčíslenia nemožno takúto náhradu priznať. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných (nie kalendárnych) dní od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, treba považovať nielen rozsudok vo veci samej, ale aj každé iné rozhodnutie, teda aj uznesenie, ktorým sa konanie končí. Ak účastník v tejto lehote trovy konania nevyčíslil, súd mu z úradnej povinnosti prizná len náhradu trov

konania, ktoré vyplývajú zo spisu, a to do okamihu vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. To však neplatí pre náhradu trov právneho zastúpenia. To znamená, že trovy právneho zastúpenia treba vždy v ustanovenej lehote vyčíslíť, inak ich náhradu súd nemôže priznať. Účastníkovi, ktorý v lehote troch pracovných dní nevyčíslil trovy konania a zo spisu mu okrem trov právneho zastúpenia iné trovy nevyplývajú, súd náhradu trov konania neprizná. V tomto prípade súd nie je viazaný podľa § 170 ods. 1 OSP rozhodnutím o priznaní náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Súd namiesto vyhláseného prisudzujúceho výroku o trovách konania uvedie v písomnom vyhotovení rozhodnutia výrok o nepriznaní trov konania (IV. ÚS 481/2013).

Pri meritórnych rozhodnutiach, ktoré sa nevyhlasujú, a teda účastník konania objektívne nemá možnosť dozvedieť sa o skutočnosti zakladajúcej plynutie lehoty na vyčíslenie prisúdených trov konania, je povinnosťou konajúceho súdu vyzvať účastníka konania, ktorý má právo na náhradu trov konania, na vyčíslenie prisúdených trov. Len takýmto postupom možno zabezpečiť v procesnej fáze rozhodovania o náhrade trov konania rovnosť účastníkov konania, v ktorom sa meritórne rozhodnutie vyhlasuje, a účastníkov konania, v ktorom sa rozhodnutie vo veci nevyhlasuje (III. ÚS 116/09).

Z ustanovení § 151 OSP vyplýva, že zákon odlišuje rozhodnutie súdu o trovách konania a o náhrade trov konania. Toto odlíšenie má význam pre samotné rozhodnutie. Výrok rozhodnutia bude totiž odlišný podľa toho, či rozhoduje o trovách konania alebo o náhrade trov konania. Výrok rozhodnutia o trovách konania je vyjadrením, že súd o nich definitívne rozhodol tak, že účastníkom ich náhradu nepriznáva a výrok rozhodnutia o náhrade trov konania vyjadruje založenie povinnosti niektorého z účastníkov na ich náhradu. O trovách konania musí súd rozhodnúť v zásade vždy, ak sa konanie končí. Na rozdiel od toho o náhrade trov konania súd rozhodne iba vtedy, ak tak navrhne niektorý z účastníkov konania (okrem rozhodovania o náhrade trov štátu podľa § 151 ods. 6 OSP). [KRAJČO, J. – SUČANSKÁ, D. – ČIERNA, A. – KRAJČO, O. *Občiansky súdny poriadok – Komentár*. Bratislava: Eurounion, 2010, ISBN 978-80-89374-11-3, s. 580 — 582], (IV. ÚS 481/2013).

Ústavný súd zistil, že sťažovateľ, ktorý mal plný úspech v dovolacom konaní, si náhradu trov dovolacieho konania uplatnil a trovy pozostávajúce výlučne z trov právneho zastúpenia vyčíslil. Navyše, zo znenia napadnutého výroku uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dovolací súd rozhodoval o náhrade trov konania, nie o trovách konania vo všeobecnosti, tak ako na to poukazuje v odôvodnení predmetného uznesenia. Ak za uvedenej situácie najvyšší súd otázku náhrady trov konania posúdil v zmysle § 151 ods. 1 OSP tak, že mu náhradu trov konania nepriznal, tak podľa názoru ústavného súdu nerešpektoval príslušnú právnu úpravu, resp. nesprávne aplikoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, a preto sa jeho napadnuté uznesenie vo výroku o náhrade trov konania javí ako svojvoľné a vzhľadom na rozpor výrokovej časti s odôvodnením i zmätočné. Na základe uvedených skutočností ústavný súd v zhode so sťažovateľom zastáva názor, že výrok napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania je arbitrárny.

Obranu najvyššieho súdu spočívajúcu v tom, že sťažovateľ predložil svoje vyjadrenie k dovolaniu (23. októbra 2012), ktorého súčasťou bolo aj vyčíslenie trov konania po uplynutí súdom ustanovenej 10-dňovej lehoty (ktorá uplynula 15. októbra 2012), a preto naň ako na „*oneskorene podané... neprihliadol*“, ústavný súd nemohol prijať.

K tejto obrane najvyššieho súdu považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že sudcovské lehoty (§ 55 OSP), ktoré sú typické tým, že ich dĺžku na základe vlastného rozhodnutia určuje súd, je možné predĺžiť nielen na žiadosť, ale aj ex officio. Zmeškanie sudcovskej lehoty obdobne ako pri zákonných lehotách síce tiež vyvoláva relevantné, najmä procesnoprávne následky a môže sa spájať so vznikom sankcie, pokiaľ sa daná lehota viaže na splnenie konkrétnej povinnosti (napr. § 43 ods. 2 OSP), na druhej strane je však pre rozhodnutie súdu rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 243c OSP v spojení s § 167 ods. 2 OSP a § 154 ods. 1 OSP) a okrem toho zákonnú úpravu týkajúcu sa rozhodovania o trovách konania a ich náhrade zakotvenú v ustanovení § 151 ods. 1, 2 a 4 OSP nie je možné obísť poukázaním na nedodržanie sudcovskej lehoty.

Navyše, z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že ako základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak i právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe okrem iných práv a záruk (právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a pod.) zahŕňajú aj právo na odôvodnenie rozhodnutia.

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

„Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci“ (rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Podľa ústavného súdu k naplneniu práva sťažovateľa na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, by v tomto v prípade došlo, ak by odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu (reagujúc na vyjadrenie sťažovateľa spojené s vyčíslením trov právneho zastúpenia) obsahovalo tie argumenty, o ktoré opiera záver (vyplývajúci až z vyjadrenia v konaní pred ústavným súdom), že na neho ako na oneskorene podané neprihliadal, keďže bolo podané po súdom určenej lehote. Až v takejto forme by podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu zodpovedalo náležitostiam, ktoré požaduje Občiansky súdny poriadok (§ 153 a § 132), t. j. obsahovalo by dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vydané.

Vzhľadom na uvedené došlo podľa názoru ústavného súdu napadnutým výrokom uznesenia najvyššieho súdu k zásadnému procesnému excesu, ktorý odôvodňuje záver

o jeho ústavnej neakceptovateľnosti a neudržateľnosti, a to aj napriek zdržanlivosti, ktorú ústavný súd štandardne uplatňuje pri ústavnom prieskume súdnych rozhodnutí týkajúcich sa trov konania. Ústavný súd preto rozhodol, že výrokom napadnutého uznesenia o náhrade trov konania došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 tohto nálezu).

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

V zmysle § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že výrokom uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 368/2012 z 29. júla 2013 o náhrade trov konania bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľa aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Po zrušení výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o náhrade trov konania a vrátení veci na ďalšie konanie bude najvyšší súd povinný opätovne rozhodnúť o náhrade trov dovolacieho konania, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

V súlade s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd tiež zaoberal žiadosťou sťažovateľa o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ požadoval finančné zadosťučinenie v sume 300 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd však žiadosti sťažovateľa o priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel, pričom vychádzal z toho, že okrem vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa sa v tomto konaní náprava dosiahne najmä zrušením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátením veci na ďalšie konanie (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Ludová 14, Košice. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2013 je 130,16 € a hodnota režijného paušálu je 7,81 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky.

S poukazom na uvedené sťažovateľovi vznikol nárok na úhradu trov konania z titulu odmeny za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a príprava zastúpenia, vypracovanie sťažnosti) v sume 260,32 € (2 x 130,16 €) a režijného paušálu za tieto dva úkony právnej služby v sume 15,62 € (2 x 7,81 €), a teda sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov v celkovej sume 275,94 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2015